

Om fruktträdsplantering

12 H Br. 1881
Fruktträdsplantering

National Library
of Sweden

Om fruktträdsplantering.

Plats för fruktträd: Fruktträd böra *aldrig* sättas i egentliga trädgården *omkring* landen *utefter* gångarne, ty dels skadas lätt trädens rötter, grenar och qvistar vid körning af landen, dels blir sjelfva vextligheten på landen försämrade af trädens rötter och den skugga, som grenarne kasta öfver dem. Bäst således att hafva serskild plats för s. k. land och *serskild* för fruktträd.

För fruktträd lämpar sig bäst något åker- eller ängstycke invid gården *med god, djup jordmån*, som kan fullt *torrläggas* med *läge öppet åt söder* (och helst skyddadt från norr genom en backe eller andra träd). Serdeles lämpligt är att, sedan fruktträden vext upp, hafva denna fruktträdgård besädd med gräs och på den köra ut allt affall, som kan tjena till gödning af gräset och så begagna den vare sig till slätter af grönfoder eller till bete åt smådjur, hvadan man nästan öfverallt i Tyskland vid hvarje stuga ser en sådan plats bevext med fruktträd, på hvilken kalfvar, får och höns förlusta sig,

Platsens beredning: Det viktigaste är dess torrläggning, hvarförutan träden snart blifva mossiga och stanna i vexten. Det enklaste sättet och äfven det säkraste är att omkring hela platsen upptaga ett dike som bör vara *minst 3 fot, helst 4 fot djupt*, hvarigenom jorden till detta djup blifver torrlagd. Är platsen mycket stor, kunna täckdiken af sten eller gärdsel eller ris läggas midt emellan fruktträd-raderna (men ej tegelrör, ej heller täckdikena nära fruktträden, ty trädens rötter söka sig dit och förstöra lätt sådana täckdiken).

Platsens ordnande för sjelfva planteringen: För att jorden må af kälen luckras, upptagas hösten före planteringen på *35 fots afstånd* för äppleträd, päronträd och kersbärsträd, samt på *20 fots afstånd* för plommonträd (s. k. surkersbär, som äro

utmärkt handelsvara, sättas i en backe med sämre jord, der de trivas godt) i rätta rader gropar der träden skola sättas. Dessa gropar *grävas 2 fot, högst 3 fot djupa och minst 4 fot, helst 6 fot i genomskäring* — (I stället för gropar kan man upptaga landsängar, hvilka då grävas 2 fot djupa och 6 fot breda i dagen; mellan träden planteras då krusbärs- och hallonbuskar). — Afståndet mellan såväl de rader, uti hvilka träden sättas, som mellan hvarje träd bör vara 35 fot, ej mindre. Detta kan synas vara mycket, men erfarenheten har visat, att träden behöfva detta afstånd för att utveckla sig och kunna gifva fullgod frukt som äldre; derigenom vinnes, dels att träden erhålla sålunda sitt behof af ljus och luft, dels att man under trädens uppvexande lättare kan med fördel begagna jorden mellan trädraderna till säd, grönfoder, rotfrukter o. s. v., då man ej utsätter sig för att skada träden och deras rötter, *om brukningen på mellanraderna sker på långs*. Att mellan fruktträdraderna odla grönfoder och rotfrukter är utmärkt, dels emedan jorden sålunda hålles lucker och lättare insläpper luft och fuktighet, dels emedan gödsel sålunda säkrare blir tillförd äfven träden, när grönfodret och rotfrukterna först få taga sitt behof af den och betala gödselkostnaden och endast öfverskottet tillfaller fruktträden. På detta sätt bortgår äfven föga jord för fruktträdsplanteringen, innan denna gifver afkastning, när den mellanliggande jorden så kan begagnas och frambringa hvad landtmannen i alla fall skall hafva, utan extra kostnad. Allt efter som träden tillvexa måste allt smälare remsa af den mellan raderna liggande jorden användas till rotfruktsodling (annat än tillfälligtvis då gräset behöfver vändas), ty trädens grenar och rötter skadas då afkörning. — Märkas bör, att trädens finaste och bästa rötter gå så långt ut i jorden från trädets stam, som de yttersta grenarne, därför *kör ej upp jorden närmare träden än att hästen går utanför yttersta grenarne*.

Planteringen: På våren så tidigt som möjligt omarbetas jorden ur groparne eller landsängarne som på ett vanligt trädgårdsland; är tillfälle att blanda jorden med kompost eller annan lös jord, är det så mycket bättre. Träden planteras sedan på så kallade *kupor så grundt som möjligt* så att rothalsen ligger i sjelfva ytan: detta därför att träden alltid af sin egen tyngd sjunka ned ändå. Vid planteringen är endast

för öfrigt att iakttaga, att alla skadade och *trasiga rötter afskäras* med en skarp knif innan trädet nedsättes i jorden. Sedan sättes till stöd för trädet *en*, helst midt emot hvarandra, *två starka gärdesstörar*, vid hvilka trädet bindes fast med halmband eller bast (ej smala snören som nöta sönder och skada barken.) Dessa störar sättas riktigt stadigt ned i jorden och böra ej vara längre än att de nå till trädets första gren, emedan annars de fina grenarne genom nötning i blåsväder lätt skadas.

Skötsel under vexandet.

1) *Kuporna hållas rena* från ogräs och luckra genom omgräfning och krattning, hvilket bör ske efter behof hvarje år.

2) *Gödsling*: Om, som ofvan är sagdt, grönfoder och rotfrukter odlas mellan träden, behöfves ingen serskild gödsling; men bibehålles mellanliggande marken i gräs, bör gödseln icke som vanligt sker läggas på kupan kring trädet, utan *i en ring kring trädet midt emellan stammen och de yttersta grenarne* med någon spridning såväl inåt mot stammen som utåt. Detta beror deraf, att trädets rötter under stammen allt mera förbrukas och trädet tillsuger sig mesta kraften med de unga nya rotskotten som just befinna sig i en krans under de yngsta grenarne.

3) *Beskäring af grenarne*. För att trädet skall erhålla bästa och mest afkastande form, bör det under de tre första åren efter planteringen putsas och *beskäras hvar år, sedan* under några år *hvertannat*, samt derefter med större mellanrum i tiden. Okunnighet och uraktlåtenhet i detta afseende förorsaka till stor del, att nästan öfverallt efter några år de förut lofvande fruktträden förete ett risigt och mossigt utseende, att frukterna blifva allt mindre, att insekter förderfva frukt och blad m. m. Detta arbete, som kräfver erfarenhet och vana, kan ej nöjaktigt verkställas af hvem som helst, men är ej heller af svårare beskaffenhet än att egaren sjelf, om han ett eller två år uppmärksamt följer en skicklig persons arbete, kan lära sig det sjelf. På en dag hinner en van beskärare att putsa en mängd träd, så att kostnaden härför ej bör afskräcka någon, då detta arbete, väl och ordentligt utfördt, fullt betalar sig.

4) *Stödjestörarne* böra bibehållas vid träden till dess att dessa vunnit en arms tjocklek, emedan annars de fina rötterna lätt vid blåst afryckas.

Val af fruktträdsorter: Detta är ej af oväsentlig art, då olika sorter olika väl trifvas i olika jordmån och klimat, såsom ju hvar och en vet att t. ex. hvete kräfver olika jord mot hafre. Att rekommendera äro:

Vinteräpplen:

Grågyllen,
Åkerö äpplen,
Grawensteiner.

Höstäpplen:

Rosenhäger,
Alexander.

Sommaräpplen:

Hvit gylling,
Hvit astrakan,
Hampus,
Säfstaholms äpplen.

Päron:

Vinterbergamott,
Hofsta päron,
Grå päron,
Windsor.

Kersbär:

Surkersbär, (på backar),
Bigareau, Napoleon,
Brysselska brunkersbär,
Elton,
Stora klarbär.

Plommon:

Reineclaude,
Jefferson,
Röda kejsarplommon.